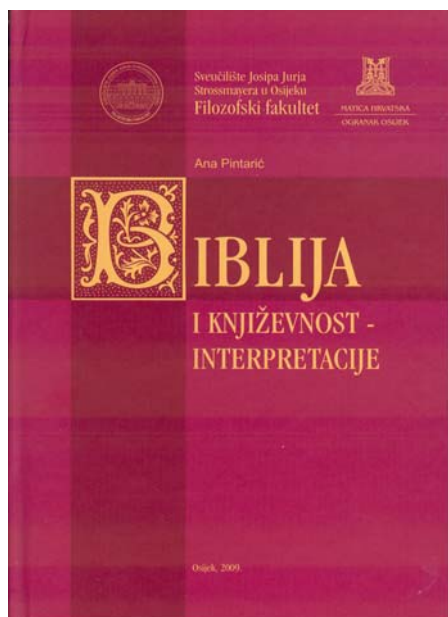

ISPUNJENJE FUNKCIJE KNJIŽEVNOSTI (I) BOŽJOM RIJEČI

PRIKAZ KNJIGE "BIBLIJA I KNJIŽEVNOST – INTERPRETACIJE" Ane Pintarić

Poznati katolički publicist Michael O'Brien zapisao je: Moderni se um više ne oblikuje na temeljima apsolutnih istina što su ih negdašnja društva držala upisanima u naravni zakon, a koja su nam na jedan eksplcitniji način objavljena po kršćanstvu.

Kršćanski, dakle, gledano - ali ne samo kršćanski, u ovim našim prostorima stalno živimo u nevremenu. Donedavni ateistički društveni model negirao je, zatirao ili, u boljem slučaju, marginalizirao svaki kršćanski pogled na svijet, svako tumačenje i afirmiranje vječnih istina temeljenih na kršćanskim načelima. Tako bijaše i s književnošću: djelima i piscima, među kojima i spisateljici po čijem djelu i nazvasmo skup "Zlatni danci",

bijaše pristup u školu - dakle, u udžbeničku literaturu i nastavne programe - gotovo posve zabranjen; odstranjivali su se oni tekstovi koji su - prema partijskoj doktrini - bili "opijum naroda".

No, nakon što se urušio ovaj totalitarni sustav, ubrzo ga zamjenjuje drugi, globalizam, "globalni totalitarizam", obilježen nihilizmom i egoizmom, nazvanom i "kulturom smrti", koliko god sintagma zvučala oksimoronski. Njezino se naličje osobito vidi u mladim ljudima.

Mladi ljudi izazivaju tjeskobu. Prazni, divlji, s izrazima tupoga prjezira u očima i odbljescima slavodobitne oholosti ili cinizma. Oni vide svijet kroz porugu, oni svijet mrze. Uronjenost u droge, razvrat i materijalnu pohlepu - jednom riječju beznade. Ali, kako će svijetu vratiti ljubav oni koji je nisu ni primili?, pita se Zoran Vukman.

Zato, eto, književnost. Jer, što je ona zapravo? Otrgnuće čovjeka od njegova dehumanizirana obličja, udahnjivanje izvorne čovjekove biti - plemenitosti, etičkih vrlina, morala. ...A u toj zadaći vrlo važno mjesto pripada onim djelima koja su temeljena na kršćanskim načelima i, još dalje, koja su od tih našla svoje mjesto u školskoj praksi.

Poradi toga je knjiga Ane Pintarić Biblija i književnost-interpretacije dobrodošla (i) u ovom nevremenu. Autorica u Uvodu objašnjava svoj pristup:

Učinilo mi se kako nedostaje školska interpretacija književnih djela koja se temelje na biblijskoj spoznaji. Od 1990. godine, kada se hrvatske škole otvaraju i prema vjerskim sadržajima, nastavni se programi obogaćuju književnim djelima s biblijskim motivima. Analizom suvremenih nastavnih ciljeva i postignuća, razvidno je kako su biblijski sadržaji postali nezaobilazni dio kulture, odgoja i obrazovanja.

A. Pintarić odlučila se stoga na vrlo zahtjevan znanstveni pristup, naime, ne samo da potraži i ukaže na biblijsko, kršćansko izvorište nego i da učini valjan izbor iz tih djela; jer, činjenica da se, unatoč spomenutim zatiranjima u našoj novovjekovnoj civilizaciji, umjetnost - ovdje, poglavito književnost - u višestoljetnom trajanju svjedoči o bogatom inkorporiranju Biblije u književnost, usmenu i pisanu. Autorica se odlučila za novija djela i autore koji su se nastanili u školskoj udžbeničkoj i nastavnoj praksi. Od svjetskih pisaca to su H. C. Andersen, O. Wilde, i K. Wojtila, a od hrvatskih, ona se pobliže bavi djelima I. Brlić-Mažuranić, J. Truhelke, A. Šenoa, V. Nazora, J. Cvrtile, A. B. Šimića, D. Horvatića i s. Mariangele Žigrić. Izbor, dakle, nije motiviran reprezentativnošću, nego joj kriterij bijaše stupanj suodnosa s biblijskim, poglavito evanđeoskim tekstovima.

Između svih tih tekstova izdvojiti se može, ilustracije radi, autoričina interpretacija bajkovite priče *Sretni kraljević/princ* Oscara Wildea. A. Pintarić uočava temeljnu poveznicu Wildeovog i biblijskog teksta - ljubav - to signira podnaslovima

("Hodočašće ljubavi u bajkama Oscara Wildea" i "Veće ljubavi nema nitko od ove - Mali princ"), a onda pak suodnosno obilato i uvjerljivo dokumentira nizom sentenci iz evanđeoskih tekstova, poglavito Isusovim porukama ljubavi. A to je osnovni motiv i Wildeove bajke, to jest, transformacija sebičnosti i samodopadnosti u milosrđe i ljubav za bližnje a potrebne. Pritom, u tom suodnosu, nije važno piščevo građansko (a)teističko uvjerenje (ili njegove homoerotske sklonosti), što autorica s pravom posve zaobilazi, nego činjenica, uz Wildea dosad nikako ili marginalno isticana: njegove bajke, a ne samo spomenuta, imaju raznolika, vrlo transparentna uporišta i polazišta u biblijskim tekstovima.

U prezentiranju temeljne zaokupljenosti u knjizi, autorica, razumije se, naglašava etičku narav prožimanja, premda ne zanemaruje ni estetsku. Tako, nizom primjera ukazuje da je biblijski tekst bio poticajan i na semantičkoj i sintaktičkoj razini, ali i u strukturi književnoga teksta - u gradnji fabule, postavi likova i njihovim međusobnim odnosima. Time se afirmira i biblijski tekst jer se pokazuje plodonosno primjenljivim i izvan svoga izvornoga konteksta, ali i književni jer se time osnažuje moralno-etička njegova vrijednost, funkcija dakle. K tome, i autorica je svoj diskurs prilagodila temi te, dakle, tema nije motivirajuća samo za književnika nego i za njezin književnoznanstveni izričaj. Primjerice: Noa i zvonareva kći dočekali su znak i vratili se u zavičaj, ali Josip Cvrtila nije. Ali, sada kada je zatopljilo, a djevojčica s đurđicama stigla i do Hrvatske, možemo Cvrtilino zabranjeno književno djelo vratiti čitateljima (Bajke i priče

Josipa Cvrtila).

Pristup autoričin motiviran je praktičnim razlozima: kao dugogodišnji predavač na nastavničkim studijima sagledavanju rečenoga suodnosa pri-stupila je okom iskusna metodičara i ponudila predloške za školsku inter-pretaciju navedenih primjera. Pored toga, svako je poglavlje aktualizirala poetski sročnim naslovom koji saži-ma bit prožimanja - služeći se pritom gnomičnim formulacijama biblijskoga teksta - a na kraju svake cjeline pridru-žila je popis literature kao pomoć i vodič studentima i nastavnicima.

Prema svemu, znanstvenu knjigu Ane Pintarić *Biblija i književnost interpretacije* obilježuju dvije krucijalne činje-nice: pisala ju je vrstna metodičarka književnosti i, još važnije, izvrsna poznavateljica Biblije i književnosti, poglavito dječje. Zato

ovo djelo ima svoju praktičnu, primijenjenu svrhu, a onda pak i znanstvenu kvalitetu. Zavidno poznavanje struke, čistoća i stilska jednostavnost, to krasi ovu knjigu Ane Pintarić.

No, iznad svega, vrijednost pojave te knjige ogleda se u njenoj temeljnoj funkciji. Započesmo s O'Brienom pa s njim i zaključimo: **Svaki je naraštaj pozvan na budnost**, opominje irski teolog. A. Pintarić svojim će djelom, jamačno, "probuditi" ili barem pozvati na drukčije promišljanje osnovne funkcije dobroga dijela književnosti, posebice dječje. U tome je osnovna vrijednost njezine knjige. Nevremenu usprkos. Odnosno - baš zato!

prof. dr. sc. Stjepan Hranjec
Učiteljski fakultet
Čakovec